

<https://printo.it/pediatric-rheumatology/NO/intro>

Lyme Artritt

Versjon av 2016

1. HVA ER LYME ARTRITT?

1.1 Hva er det?

Lyme artritt er en av sykdommene som skyldes bakterien *Borrelia burgdorferi* (Lyme borreliose). Denne overføres ved bitt fra insektet skogflått/skogbjørn (*Ixodes ricinus*).

Både huden, sentralnervesystemet, hjertet, øyet og andre organer kan være målet for en infeksjon av bakterien *Borrelia burgdorferi*, men det vanligste er at det er ledd som blir angrepet ved Lyme artritt. Imidlertid er det også vanlig at huden er involvert ved et rødt utslett i en stadig større ring rundt bittstedet, erythema migrans.

Hvis Lyme artritt ikke blir behandlet, kan det i sjeldne tilfeller utvikle seg til sentralnervesystemet.

1.2 Hvor vanlig er det?

Kun et fåtall av barn som får leddgikt får Lyme artritt. Imidlertid er Lyme artritt trolig den vanligste leddbetennelsen som kan oppstå etter en bakteriell infeksjon hos barn og unge i Europa. Den oppstår sjelden før fireårs alder, og er derfor hovedsakelig en sykdom man finner hos skolebarn.

Sykdommen finnes i hele Europa, men er vanligst i Mellom-Europa og Syd-Skandinavia omkring den Baltiske sjøen. Lyme artritt kan oppstå til alle tider på året selv om insektene som overfører bakterien kun er aktive fra april til oktober (avhengig av stedets temperatur og fuktighet) fordi tidsavstanden mellom bittet og utviklingen av leddhevelse kan være både lang og variabel.

1.3. Hva er årsaken til sykdommen?

Sykdommen skyldes bakterien *Borrelia burgdorferi* som overføres via et bitt fra insektet Skogflått/Skogbjørn. De fleste insektene er ikke smittebærere så de fleste bittene vil ikke resultere i infeksjon. De fleste bittene som resulterer i det røde ringformede utslettet (*erythema migrans*) vil heller ikke utvikle seg videre til en Lyme artritt.

Dette gjelder spesielt hvis man på et tidlig stadiet etter bittet, og eventuelle utslettet, er blitt behandlet med antibiotika. Så selv om Lyme borreliosis synlig ved det røde ringformede utslettet oppstår hos 1 av 1000 barn hvert år, er det veldig sjelden at det utvikler seg til sent stadiet, som Lyme artritt.

1.4 Er det arvelig?

Lyme artritt er en infeksjon og er ikke arvelig. Hos enkelte personer virker ikke antibiotika-behandlingen, og hos disse er det funnet spesielle genetiske markører, men mekanismene omkring dette er ikke kjent.

1.5 Hvorfor har mitt barn denne sykdommen? Kan den forebygges?

Det er vanskelig å unngå at barn får skogflått/skogbjørn-bitt hvis de lever i europeiske områder der insektet lever. Vanligvis overføres ikke bakterien *Borrelia burgdorferi* med en gang etter bittet, men første etter flere timer og opptil en dag etterpå. Først skal bakterien nå insektets spyttkjertler for så å overføres til menneskets blod. Insektet sitter på mennesket i 3 til 5 dager for å suge blod. Det er høyst sannsynlig at bakterien ikke overføres til barnet hvis man sjekker dem for flått hver kveld i løpet av sommeren og fjerner eventuelle flått med en gang. Forebyggende behandling med antibiotika etter et flåttbitt anbefales ikke.

Hvis det eventuelt har oppstått et rødt, ringformet utslett, bør man starte med antibiotika. Denne behandlingen vil stoppe den videre utviklingen av bakterien og forhindre Lyme artritt. I USA utviklet de en vaksine mot en spesiell type av bakterien, men denne ble trukket fra markedet av økonomiske grunner. Denne vaksinen kan ikke benyttes i Europa grunnet ulike typer av bakterien.

1.6 Er det smittomt?

Det er ikke smittomt (dvs. den kan ikke spres fra en person til en annen), selv om det er en infeksjonssykdom, siden bakterien forflytter seg ved et bitt av en flått.

1.7 Hva er de vanligste symptomene?

Hovedsymptomene ved Lyme artritt er at leddene hovner opp og at disse leddene får begrenset bevegelse. Selv om hevelsen kan være stor fører det ofte til kun lite eller ingen smerte. Kneet er det leddet som vanligst blir rammet, selv om andre store ledd og også små ledd kan rammes. Det er sjelden at kneet ikke er rammet: 2/3 av alle som får sykdommen får det kun i et ledd, og i kneet. Mer enn 95 % får en få-leddstype (oligoartikulær), dvs. at 4 eller færre ledd totalt er rammet i sykdomsperioden. Kneet er ofte det eneste leddet som fortsatt er rammet etter en stund. Lyme artritt oppstår som periodisk leddbetennelse i 2/3 av tilfellene, dvs. den går over av seg selv etter alt fra noen dager til noen få uker, for så, etter en periode uten plager, å kunne dukke opp igjen i de samme leddene.

Hyppighet og varighet av periodene med leddbetennelse reduseres vanligvis med tiden, men i noen tilfeller øker leddbetennelsen og den kan til slutt bli kronisk. Man har også i sjeldne tilfeller sett at leddbetennelsen kan bli stående lenge helt fra starten av sykdommen, dvs. i 3 måneder eller lenger.

1.8 Arter sykdommen seg likt hos alle barn?

Nei, den kan være enten akutt (dvs. kun som en enkelt episode med leddbetennelse), komme og gå i perioder eller utvikle seg til å være kronisk. Leddbetennelsen ser ut til å være mer akutt hos yngre barn og mer kronisk hos ungdommer.

1.9 Arter sykdommen seg annerledes hos barn enn hos voksne?

Sykdommen er lik hos barn og voksne. Men, barn ser ut til å ha kortere perioder mellom leddbetennelsene enn voksne. På den annen side, jo

yngre barnet er, jo kortere er perioden med aktiv sykdom og da øker sjansen for vellykket antibiotika-behandling.